

ST. — NO. 1602.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office of Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 25. MAJA (May 25), 1938.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. — LETO—VOL. XXXIII.

SPET STO TISOČE PROČ VRŽENIH GLASOV!

'Nestrankska' liga nauk da v strankah privatnih interesov za nas ni uspeha

JOHN L. LEWIS VABLJEN PO PORAZU V KROG ZMAGOVITIH DEMOKRATSKIH KANDIDATOV

Neprilike Browderjeve stranke.—Večje in manje zlo.—Roosevelt še zmerom popularen

"Ne vrzite glasov proč!"
Tak je bil zmerom argument proti socialističnim kandidatom. "Saj so dobri in bi morda tudi kaj naredili, toda čemu glasovati zanje, ko itak veste, da ne bodo izvoljeni!"

Mnogi so bili. Kakih 400 občin je bilo pod socialistično upravo. Imeli smo kongresnika, enega ali dva, ki sta se boljše uveljavila kot kdor koli izmed takozvanih progressivnih poslancev.

Prišla je vojna, nato komunisti, na njimi razkoli, nato še frakcijski boji, in staro navdušenje je splahnilo.

Resnica še zmerom stoji

Primarne volitve pred nekaj tedni so nam dokaz, da vzice vsemu je naše stališče pravilno. In to stališče je, da bo delavstvo pomenilo nekaj v politiki edino le če bo nastopilo politično samostojno, ne pa kot privesek kapitalističnih strank.

Zal, da se je v tej krizi to resnico med delavstvom silovito zanemarilo.

In posledice —

In posledice tej neprevidnosti delavskega razreda so —

1.) demokratska stranka se je po objubljivanju "new dealu" spremena v stranko reakcije, ki je zatajila celo svojega predsednika in mu nagaia na vseh koncih in krajih.

2.) Republikanska stranka ribari v kalnem in zatrjuje, da je nadaljevanju te silovite križe kriv Roosevelt, ker ne zna gospodariti.

3.) Stotisoče volilcev se je v prošlih volilnih bojih v tem letu res okrenilo k stranki "republikanskega slona".

4.) Privalčnost fašističnih organizacij vseh vrst narašča.

5.) Komunisti v zadnjih par letih uradno agitirajo in podpirajo kandidate, ki jim jih je odobrilo na demokratski listi takozvana CIO nestrankska liga.

- Mnogo glasov — čemu?

Nestrankska delavska liga je dobila za svoje kandidate posebno veliko glasov pred par tedni v Pennsylvaniji. Toda mar so bili to res delavski glasovi?

NE. — Bili so le glasovi ene skupine v demokratski stranki

Delavski list
se bori za koristi
delavcev

Izkoriščevalni sloji TO RAZUMEJO in grade svoje časopisje. Tragično je, da jim milijone delavcev pri tem pomaga, dočim svoj tisk zametavajo. Čitajte in širite "Proletarca", ki je list delavcev za delavce v vsakem slučaju in v vsakem boju za delavski interese.

"Duce" in "firer" izvivata v vojno

Mussolini je v enem svojih nedavnih govorov Francijo odprto napadel, če da zalaže "rdečkarje" v Španiji z municipij. Izjavil je, da ne bo pod nobenim pogojem dovolil, da bi Moskva zmaga v Španiji. S tem je odločno poudaril, da sta Italija in Nemčija pripravljeni vred Evropo v vojno, ako se lojalistom ne ustavi dovoza municije. Vred te grožnje je zelo v skrbih angleške vlade, ki je že domnevala, da je njen pakt z Mussolinijem velik korak v pomirjenje odnošajev. Na sliki je angleški top za strelenje v aeroplane.

Z DELAVSKE FRONTE

Sodnik proti uniji avtih delavcev

Sodnik A. E. Fisher v Rockfordu, Ill., je odsodil pet organizatorjev unije avtih delavcev (CIO) na zaporne kazni in visoke globe, ker niso prenehali s piketiranjem pred tovarno J. I. Case kompanije, kakor jim je ukazal s sodnim odlokom.

Konvencija unije pisarniških delavcev

Dne 18. maja se je pričela v Washingtonu konvencija unije pisarniških delavcev The United Office and Professional Workers of America. Pridružena je k CIO. Njena prva konvencija se je vršila pred enim letom v Philadelphia. CIO je organizatorično kampanjo te unije gromno močno podprt, toda kot poroča v dolgem članku Socialist Call, je predsednik unije Lewis Merrill najel za organizatorje 20 komunistov, katere mu je izbral urad kom. stranke v New Yorku. Pisarniških delavcev in profesionalcev, ki jih želi dobiti ta unija v svoje vrste, je kake štiri milijone. Vodstvo omenjene unije pravi, da jih je v nji 45,000. Socialist Call, da je to število pretirano. Pravilni, da je imela pred letom največ članov iz vrst pisarniških delavcev, zdaj pa so v večini zavarovalniški agenti. V Chi-

cagu je ta unija priznana v gl. uradu SNPJ. AFL ima svoje lokale pisarniških delavcev, ki pa tudi niso veliki.

Pri volitvah delegatov za letošnjo konvencijo so komunisti v newyorskem lokalnu nominirali listo kandidatov, ki so člani njihove stranke. Z dobro, organizirano kampanjo je prodrl vseh njihovih deset kandidatov. Tudi drugod so pod vodstvom predsednika Merrilla zmagali večinoma komunisti; taktiko na konvenciji jim je določila komunistična stranka. Ti manevri so vzrok, da je to ena najšibkejših mednarodnih unij v CIO, četudi je v tej deželi štiri milijone neorganiziranih pisarniških delavcev in profesionalcev. Namesto, da bi se vodstvo brigalo za unijo, zastopra raje koristi kom. stranke in najema za organizatorje njene člane, ki za denar unije izvrše več dela za stranko, kot za unijo. Vsled tega je v newyorskem lokalnu nastal frakciji boj. Nasprotna struja izdaja poseben list "The Progressive Office Worker", komunistom pa služijo v njihovi kampanji strankni listi, v New Yorku na pr. Daily Worker in v Chicagu njihov novi dnevnik Midwest Record.

Kampanja S. P. v Indiani
Soc. stranka v Indiani je na svoji nedavnici konvenciji nominirala zavarovalniški agenti. V Chi-

bolje, če bi kongres v Oslo sovjetske unije sprejel, pod pogoj seveda, ki bi bili častni in koristni za obe skupini. Ampak kot izgleda, rane, ki jih je s svojim bojem ter razkoli v unijah in v delavskih političnih strankah v Evropi in drugih državah, ki je diktator nad njimi. Mednarodno zvezo strokovnih unij pa tvorijo svobodne delavске organizacije, ki so demokratično upravljane. Naravno, da je veliko te opozicije temeljilo na sovraštvo do komunistov.

Za mednarodno delavsko gibanje bi bilo po našem mnenju bolje, če bi kongres v Oslo sovjetske unije sprejel, pod pogoj seveda, ki bi bili častni in koristni za obe skupini. Ampak kot izgleda, rane, ki jih je s svojim bojem ter razkoli v unijah in v delavskih političnih strankah v Evropi in drugih državah, ki je diktator nad njimi. Mednarodno zvezo strokovnih unij pa tvorijo svobodne delavске organizacije, ki so demokratično upravljane. Naravno, da je veliko te opozicije temeljilo na sovraštvo do komunistov.

Za mednarodno delavsko gibanje bi bilo po našem mnenju

MILWAUSKI ŽUPAN
HOAN NOMINIRAN
V ZVEZNI SENAT

V Madisonu, Wis., se je koncem maja vršila konvencija Farmske-delavske progresivne federacije, ki je indorsirala kandidate v razne državne in zvezne urade. Glavna zanimivost te konferenca je bila to, da se je soglasno izjavila nominirati milwauškega župana W. H. Hoana za kandidata v zvezni senat. Socialisti v Wisconsinu delujejo politično že par let v progresivni stranki. Ako govoril Phil La Follette Hoana odobri, bo skoraj gotovo on prvi socialist, ki je bil še kdaj član senatske zbornice. Socialisti in drugi pristaši socialistov v Wisconsinu smatrajo, da bo Hoan izvoljen tudi tako ga LaFollettovci ne bodo podprli. Nominiran je bil soglasno ob največjem navdušenju. Omenjena federacija je nominirala kandidate tudi v vse druge državne urade, med njimi precej socialistov.

"Silna nevernost"

V Nemčiji je baje samo 800,000 "čistokrvnih" Judov. Pa se ves nacijski tretji rajh trese pred njimi in jih muči. To je znamenje, da so bodisi Zidje presposobni, ali pa Hitlerjevi arhici sposobni le za teroriziranje in pobijanje sposobnih.

Zamotana Evropa sili v ogenj in iz ognja ob enem

NEČEDNA VLOGA POLJSKE V SPORU MED
NEMČIJO IN ČEHOSLOVAKO — HITLERU
SE POVESIL GREBEN

Evropske države drže svet v čeno — potuhnila — in Hitler, Mussolini ter njima v oporo angleška torijska vlada so imeli svojo odločilno besedo. Imajo jo še danes v Španiji, v Etiopiji itd.

Ampak Anglija noče vojne. Francija jo noče. A vendar —

Mussolini in Hitler izvivata v vojno!

Tako je v teku kakih petih let nastala silovito napeta atmosfera.

Nekje mora početi. Tak je sentiment. Prošlo nedeljo so listi poročali, da so stare kmetije na Slovaškem poklekvale na vogalih cest, ko so videle svoje sinove, zete in vnuke korakati v vojašnice na mobilizacijski ukaz, toda žene in zaročenke pa so jih baje bodrile, da naj le kar gredo proti Nemcem.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

KRIZA AMERIŠKIH ŽELEZNIC

Skoro vse ameriške železnice so bankrotirane, ali pa bliži bankrota. Zvezna vlada jim je dala v zadnjih šestih letih iz blagajne finančne rekonstrukcijske korporacije \$435,000,000. Dobile so tudi razne druge subvencije, a vzlje temu je danes večina železniških družb gospodarsko na slabem kakovosti prej. V Kongresu je vsled tega že dolga kampanja, katere namen je izposlovati od vlade nadaljnje milijone podpor, in mnogi naravnost pripovedajo, da naj jih vlada kupi in potem sama operira.

Ameriške železnice so dobile v času, ko so jih gradili, od vlad skoraj vso zemljo zastonj, ne samo tisto, po kateri so speljane proge, ampak tudi velika zemljišča ob progah, ki so jih potem prodala bodisi za zgraditev tovarn, za stanovanja in farme. Potem so železniški magnati prodali več delnic kot so bile proge vredne, nato izdali še bonde za stotine milijonov dolarjev, katere lastujejo večinoma živilske in druge zavarovalnice, in nato vzel v bankah visoka posojila za nakup nove opreme, popravila itd. Medtem je tovarni in osebni promet silovito padel,

obratni stroški pa so se pod ne-spretnim vodstvom večali, da si so predsedniki in drugi odborniki železniških družb nakazovali ogromne plače, ki so si jih moralni znižati še v tej krizi.

Zvezna posojila v omenjeni vsoti so bila obrnjena večinoma za obresti na železniške bonde, ki jih imajo zavarovalnice, ki se "protektira zavarovane vdove in otroke". Problem železnic pa je ostal nere-

Oboroževanje ne vodi drugam kot v vojno

Milijarde, ki so jih države potrošile "po vojni za odpravo vojne" za oboroževanje, prinašajo težke "dividende". Še težje pridejo. Oboroževanje ne more privesti drugam kot v vojno. To je socialistično gibanje dokazovalo v prošlosti in dokazuje danes. Toda tekma držav za "obrambo" se ne vrni iz kakega posebnega nagiba spremeniti svet v ogromno vojašnico, ampak vsled temeljnih vzrokov, ki so zapadeni v kapitalizmu. Nemčija se je oborožila, da pribori nazaj kar ji je vzel versailleski "mir" in da si pridobi z lepa ali z grdo novih teritorijev. Hitler je prepojil nemško ljudstvo z duhom osvetje, in s tem načinil narodom upa korakati od zmage do zmage. Mussolini je oborožil Italijo, ker smatra, da sta ji Anglija in Francija dale premalo plena, ki sta si ga nagrabile po porazu Nemčije in Avstro-Ogrske. Zdaj sanja o obnovitvi rimskega cesarstva, ki ga je pričel graditi z osvojitvijo Etiopije. Anglija se oborožuje, da ubrani svoje posesti pred lačnimi imperialističnimi silami in Francija iz enakih razlogov. Japonska je itak dokazala, čemu je do zob oborožena. Sovjetska Rusija gradi svoj vojni aparat, da obvaruje svoje bogate krajine pred poželjivostjo močnih sosednih držav. In tako dalje.

Svetovna vojna je že dolgo jasen nauk, da so po krvavih spopadih in rušenjih koncem konca enako porazene ne samo premagane, ampak tudi zmagovite dežele. Vzlio temu tiči vlade hčec novih novo, še hujšo katastrofo. Pod kapitalizmom ne more biti drugačje. Pod kapitalizmom dežele ne morejo sodelovati druga z drugo v skupno dobro. Dokaz temu je moralni in politični propad lige narodov. Ampak če želi človeštvo sebi dobro, mora vzroke za ta dejstva odpraviti. Odpravilo pa jih bo le kadar zavrne kapitalistični sistem izkoriscenja in ropov ter zgradi socializem. To je ogromna naloga, toda je vredna naporov.

Strokovna internacionala noče sovjetskih unij

Prizadevanja unij v sovjetski Rusiji za pristop v mednarodno zvezo strokovnih unij so se končala z neuspehom. Stejejo kakih 22 milijonov članov in mednarodna zveza bi bila z njimi zelo ojačana, ako bi bil predlog ruskih unij za pridruženje sprejet. Pogajanja med eksekutivo mednarodne zveze in odborom zveze ruskih unij so se vršila že dolgo. Večina odbora strokovne internacionale je bila proti. Aplikacija ruskih unij za pristop je bila končno predložena kongresu strokovnih unij, ki se je sešel

pred dvema tednoma v Oslo na Norvežkem. Mathew Woll, zastopnik Ameriške delavske federacije, je izjavil, da bo odstopila iz internacionale, če se ruske unije sprejme, kajti A. F. of L. z ruskih unijami ne bo kooperirala ne direktno in ne neposredno. Angleški delegaci je bilo več na tem, da ostane v internacionali AFL kot pa da bi sprejela Ruse. Za sprejemanje je glasovala francoska, mehiška in španska delegacija. Opozicijo proti sprejemu je vodila ameriška, švicarska, nizozemska, belgijska in

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanski Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNIŠNA V ZEDINJENIH DRŽAVAH ZA COLO LETO \$3.00; ZA POL LETA \$1.75;

ZA ČETRT LETA \$1.00.

INOZEMSTVO: ZA COLO LETO \$3.50; ZA POL LETA \$2.00.

VSI ROKOPISNI OGLEDI MORAJU BITI V NAJEM UREDU NAJPOZNEJE DO PONDELJKJA POPOLDNE ZA PRIOBČEV IN ŠTEVILKI TEKOČEGA TDEINA.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

New Deal v krizi

Rooseveltov New Deal je zamudil priliko za uspeh, ki jo je imel leta 1933, ko je prevzel vlado. Zdaj je vsled tega sam v težki krizi. Takrat je bila opozicija proti njemu neznatna, Imel je priložnost podprtiti banke in v gospodarstvu izvesti temeljne reforme. Tako pa je le kralj v kralju, da reši kapitalistično gospodarstvo in bogastva kapitalistov. Ko so si opomogli, so udarili po svojemu rešitju. Problemi, ki se tičejo ljudstva, pa so ostali nerešeni. Brezposelnih je kakih dvanaštih milijonov in namesto izboljševanja razmer imamo "recesijo" — ali po domače, povečevanje krize. Demokratični kongres je za delo nezmožen. Namesto, da bi "ekonomskim rojalistom" stopeščeno na prste, jim pomaga. Casopisje plutokracije vpije, kako preganjanji so ubogi ameriški kapitalisti na ljubo lenih milijonov, ki se raje zatekajo k WPA, kot da bi si pomagali s pridnim delom. In kongres, ki bi lahko za ljudstvo kaj storil, pretaka solze, ker je business preobremenjen z davki in vlada pa razsipa milijarde, namesto da bi vsaj skušala balancirati budžet.

Ameriški svobodni, individualistični kapitalizem je bolan in new deal ga s svojim krpanjem ne bo mogel ozdraviti. Vprašanje brezposelnosti ostane nerešeno, dokler se administracija v kongres ne odločita za operacijo, katere namen bo odpraviti vzroke krize, ne pa samo krapati kapitalizem.

Socialisti smo že v kampanji leta 1932 dokazovali, da Roosevelt ne bo otel ameriško ljudstvo iz krize s takim programom, kakršnega je on priporočal. Zato smo še v krizi. Le bogataši so na boljšem kakor so bili leta 1932. Milijone brezposelnih pa je bilo takrat in je danes odvisnih za kruh od raznih relifnih akcij, ki ubijajo v človeku ponos in ga tirajo v depresijo duha. Tak človek se smatra samega sebe za nebodigatreba — za stroj, ki ga je družba vrgla na smetišče.

Rešitev ameriškega delavstva iz brezposelnosti in trajne ekonomske negotovosti ni v "new dealu" kakršen je, ampak v preuredbi gospodarskega sistema na socialistični podlagi.

Razlika med socialisti in komunisti pri njihovem delu v unijah

Socialisti so izvršili v uniji ogromno organizatoričnega in vzgojnega dela. Na primer v uniji oblačilnih delavcev, v uniji premogarjev, v uniji Western Federation of Miners (zdaj posluje pod drugim imenom), v uniji mašinistov itd. Pred vojno in pred razkolom l. 1919 so bili socialisti na čelu mnogih unij. Delali so v njih s stališčem KORISTITI unije kot taki, dočim je večini komunistov, kadar dobe v unijah odgovorne službe, njihova politika in stranka prvo, zato unije izrabljajo unijam v škodo. Kopa komunistov, ki se je urinila za plačane organizacije in razne unije CIO, je največ kriva, da niso napredovali bolj, oziroma da so večinoma v zastoju in da so v vseh novih nastali tudi ostri frakcijski boji.

Komunistom je treba priznati, da so energični in v svojih vrstah dobri organizatorji, toda izven komunistov jim zaupa le malokdo, ravno vsed njihove taktike, ki se ravna po jezuitu, ki je pravilu "namen posvečuje sredstva".

Socialisti, ki so organizatorji in odborniki v unijah, delujejo v njih s stališča, da bo morala med članstvom visoka le, ako bo odbornikom in organizatorjem zaupalo in se uverilo, da delajo v uniji zanjo, ne pa za kake druge namene.

Moč propagande v diktaturah

Propaganda pod diktaturami je veliko mogočnejša in efektnejša kot v demokratičnih deželah, ker je enostranska. V državah z diktatorskimi režimi je dovoljena samo vladna propaganda. Vsaka druga je ne samo strogo prepovedana, ampak smrtonosna za veleizdajniški čin.

Hitlerjev minister propagande je mojster v svojem poslu in dosegel z njim čudež. Nemško ljudstvo je s propagando averil, da je srečno in da živi zavidanja vredno življenje. V resnicu ima danes veliko nižji živiljenjski standard kot ga je imelo pod republiko. Vrh tega nima zdaj nikake svobode.

Hitlerjeva propaganda prebivalstvu tretjega rajha z zgrajanjem pripoveduje o silovitem zatiranju Nemcov na Čehoslovaškem. Češka vlada odgovarja, da se godi Nemcem v Čehoslovaški republiki boljše kot pod Hitlerjem in da imajo civilne in druge svobodnike, kakršne so v nacijski Nemčiji iztrebljene s terorjem, z glijotino in koncentracijskimi kempami. Toda prebivalstvo v Nemčiji ne sme izvedeti odgovora češke vlade o pravicah in privilegijsih Nemcov na Češkem, pač pa čuje le potvarjanje resnice.

V demokratičnih deželah sме vladni propagandi odgovarjati vsaka druga propaganda in vladno pobijati do mile volje, dokler se ravna po zakonih, ki so veljavni za vse politične stranke enako in s tem za propagando vseh. Dasi so v demokratičnih deželah hibe velike, so v diktatorskih neznenostih v ljudstvo jih trpi le, ker je omoteno v vladno propagando. Še pod vsako diktaturo je prišla doba, ko se je ljudstvo predramilo iz omotnosti in diktature. Njeni propagande je bilo konec. Tudi v tretem rajhu ne bo večna.

Obupavanje slabo orožje

Dasi je na svetu zdaj nič koliko takega, kar človeka resili v obupavanje, je to slabo sredstvo, kajti obupavanje je ne posredno pomoč onim, ki uniči obupovanje in srečo in ga spreminja v avtomat na verigi diktatorja.

TUDI RELIF JE V KRIZI

Na sliki je eden izmed tisočih otrok v Clevelandu, ki so popolnoma odvisni od relifa. Ker politiki niso poskrbeli za nadaljnja gomota sredstva relifnih akcij, jim je bila pred nekaj tedni podpora ukinjena, piše branč pa jim je na to delila zvezna vlada iz svojih zalog. Sličen položaj je nastal v Chicagu, kjer so prošli teden zaprli vse relifne postaje.

Štirideset let delavskega unijskega gibanja na Švedskem

Na zagrebškem delavskem strokovnem kongresu je bil bratski delegat švedskih strokovnih organizacij s. Sölden, ki je poleg običajnega pozdravlja poročal o napredku unijskega delavstva. V avgustu tega leta bo praznovano 40 letnico postanka svojega gibanja na strokovnem polju. Pred kakršimi štiridesetimi leti se je pričelo enako gibanje tudi na Slovenskem in Hrvatskem. Točka razlika v uspehih je ogromna.

"Delavska Politika" piše o Söldenovem poročilu sledete:

Švedske delavске unije so imale izpočetka 37,000 članov, danes jih imajo 850,000.

Samo v letu 1937. se je število članov pomnožilo za 11%.

V vsej državi je nad 7100 organizacij, ki so podeljene na 42 strokovnih in industrijskih zvez. Kako veliko je to število organiziranih delavcev, se vidi, če vemo, da ima Švedska le 6,300,000 prebivalcev, torej je več kot polovica manjša kakor Jugoslavija.

Strokovno gibanje je na Švedskem najmočnejša organizacija v deželi. V primeru s prebivalstvom pa tudi največja organizacija na svetu. Organizirano je 21 odstotkov vsega prebivalstva, ki je sposobno za delo ali 13.5 odstotkov vsega prebivalstva.

Razen strokovnih organizacij amsterdamske smeri je na Švedskem nekaj reformističnih strokovnih organizacij, ki pa imajo vse skupaj le okoli 20,000 članov. Nerazredne strokovne organizacije štejejo le okoli 30,000 članov.

Švedske strokovne organizacije smatrajo za svojo nalogo predvsem ureditev delovnih in mezdnih pogodb s kolektivnimi pogodbami.

Moderna kolektivna pogodba postaja težje strokovne akcije. V industriji so tarifne pogodbe načelne na splošno priznanje, toda tudi v gozdnem gospodarstvu in kmetijstvu ter prometu in trgovini prihajajo kolektivne pogodbe bolj in bolj v prakso. Iz načelnih razlogov kolektivne pogodbe kot forma v delovnih odnosih odklanjajo edino trgovski pomočniki in uradniki.

Toda tudi ta odpor je že maršikovopravljeno. Pravna vložjava tarifnih pogodb pa je začela s posebnim zakonom iz leta 1928.

Sedaj je v veljavi okoli 10,000 kolektivnih pogodb, ki veljajo za 43,000 delodajalcev in okoli 780,000 delavcev.

Delovni pogaji so potemtakem utrjeni s tarifami za 87% članov strokovnega gibanja.

V Nemčiji znajo

Dr. Ignatz Griebel je bil v Zed. državah vodja nemških nacijev. Agenti ameriške inteligenčne službe so zasledili, da je dr. Griebel tudi špion v službi Nemčije. Ko so mu bili za petami, se je dr. Griebel preoblekel in se utihopal v New Yorku na neko ladjo, ki je bila namenjena v Bremen. Ameriška oblast zahteva dr. Griebel na zaslišanje pred tribunalom v New Yorku, ki preskuje špionske aktivnosti agentov teh držav. V Bremenu se dr. Griebel arctiral in nemška oblast je naznana, da ga je obodila na dolgo zaporno kazzen, "ker je prišel brez potnega lista," po prestani kazni pa bo deportiran v Zed. države. Tako ga je na zvit način rešila, ameriški preiskovalni tribunal pa je ogoljufan za dobro priso, ki bi moral marsikoviti, kar Nemčiji ne bi bilo ljubo.

Stanovanjska kriza

Položico hči v tej deželi bi bilo treba podreti. Za noveje cipe, apna, cementa in delevcev dovolj. A jih vseeno ne gradimo. Kaj je vzrok? Posmanjanje denarja? Tudi to ne, kajti denarja je danes na povprečnega prebivalca te dežele več kot kdaj prej. Torej kaj?

koalicije in javne diskusije in končno arbitraža v sporih glede delovnih odnosov.

Povečana odgovornost in moč strokovnega gibanja v naši deželi je zahtevalo tudi, da smo morali izpremeniti stališče proti mnogim problemom. Težnja po splošni centralizaciji je ono, kar naše švedske gibanje najbolj karakterizira. V zadnjem času zlasti študiramo odnos strokovnih organizacij napram gospodarskemu življenu. Gre za izdelavo pozitivnega gospodarskega političnega programa, ki naj obenem obsega najširšo kontrolo nad celokupno gospodarsko produkcijo. V tem kompleksu je tudi problem omecjevanja gospodarskih sporov in regulacija konfliktov v področju delovnih odnosov. Na pr. vprašanje odpuščanja delavcev iz posla itd. Namen tega je, da se delovni trg čimbolje organizira in da se državna intervencija cipira na tako zakonodajno, ki zadovoljuje obe strani.

Zahvaljujmo se vredni oddaste svoje glasove.

ANGLEŠKE INTRIGE V MEHIKI

Ko je mehiška vlada podprtiva oltina polja, je izjavila, da jih bo prejim imenom lastnikom (angleškim in ameriškim družbam) primočno plačala, toda angleška vlada v tem ni bila zadovoljna in je v interesu angleških kapitalistov naslovila Mehiški ostro protestno noto. Mehiški predsednik je v odgovor prekinil diplomatske odnose z Anglijo in pozval mehiškem послniku v Londonu domov. Na vrhu je angleško poslanstvo v mehiškem glavnem mestu. Spodaj na levem je angleški poslanik St. Clair O'Malley, ki se je vrnil v London domov. Na vrhu je angleško poslanstvo v mehiškem glavnem mestu. Spodaj na levem je angleški poslanik St. Clair O'Malley, ki se je vrnil v London domov. Na vrhu

ANGELO CERVENIK:

V VERIGAH

I.

Velika, sajasta lokomotiva je prisopihala na kolodvor v predmestje L. Dolgo vrsto vozov je privlekla za seboj in na vozovih bataljon s fronte. Velik, rdeč prapor je plapolal na čelu sajastu lokomotive, okrašene z zelenjem.

Major je govoril zbranim častnikom pred lokomotivo. Koščeni obraz strojovedje je pomilovalno gledal na ta zbor. Sovraštvo je živilo v vsakem jarku med gubami njegovega obraza, sovraštvo v vsakem pogledu, ki se je širil preko te z račnimi granatami obozrene, z želesnimi čeladami pokrite, v raztrgane cape ovite tisočglave bedne množice.

Prvi je odkorakal Tham s svojo stotnijo.

"Pred želesniško delavnico!" se je glasilo povelje.

Tham, mlad poročnik, je molče salutiral in zapovedal stotniji pohod.

Molče je stopala stotnija po mestnem tlaku.

"Zapojmo, fantje!" je dejal enoletnik Benvenutti.

"Kaj bomo peli!"

"Hudič naj vzame vse skup!"

"Da bi nam dali vsa kave!"

"Svinje!"

"Ko bomo siti, bomo peli!"

"Ko bomo šli domov!"

Molk. Korakali so, vdihajoč črni prah tlakovanih ulic. Orodje je rožljalo, podkovani čevlji so enakomerno udarjali ob tlak. Mimočiči so se izogibali dolgi, želesni kači. Poročnik Tham pa je stopal zamišljen pred stotnijo.

"Asistenza, asistenza," je tisto ponavljal večkrat zaporedoma.

"Rajši bi ostali na fronti, rajši tam" je premišljeval — "rajši tam. Četudi je tam slab! Kaj slab! Nečloveško, živinsko, ognusno. Uši, podgane, smrt. Smrt, v svojih oblikah sinteza tisočerih najogabnejših satanskih spakov."

Jancič. Spominja se ga. Vidi ga pred seboj in skozi hrbenico mu rije občutek nepopisne strahote, višek ognja in ledu obenem. Zavije se tesneje v suknjič. Oči svoje širi — oči njegove gledajo zadnjo postajo človekove Kalvarije: Stari Bosanec — Jancič — leži v nasakujoci vrsti premikajočih se, po mokri hovici plazečih se mož. Granate in šrapneli trešajo s strahovitimi poki, dvigajoč visoko v zrak rumene kose ilovice, drobce železja, kravne lobanje, roke, noge. Strojnice življajo. Ljudje pa padajo, mrtvi, ranjeni, razmesarjeni.

"Uši, oh, uši," zjavka stari Bosanec.

"Kaj zlodja, kakšne uši, ali noriš, ded," vpraša Benvenutti, mladi enoletnik, in razširi svoje oči, ki so se obračale kakor zbesnele v veliki, črni lukanji.

Tedaj se priplazi po trebuhi k njemu Tham.

"Kaj je, Jancič?"

"Uši, oh, uši," gospod poročnik; ne morem več, res ne morem več naprej."

Počasi se slači, trga okrvavljeni in raztrgane krpe s telesa. Pod krpami se kaže razmerljeno telo: neštevilo velikih, gnilih ran, največ med nogami, pod koleni, pod rokami, na bočih, na trebuhu.

Vrsta mož se dvigne in se zazene v divjem skoku naprej. Živig strojnic se križa v bolest vzbujajočih disonancah, granate pa upijejo in potaplajo v svoje strahotno tuljenje, krik, vzklikajoč, pojoč,

preklinjač, plakajoč. Tham se je umaknil s svojo stotnijo v majhno uličico na levo. Črna masa se je valila mimo, kakor se vali na fronti dim granat, pomešan s prstjo in kamenjem, povzročen po tisočih in tisočih naenkrat bruhajočih topov. Bili so to obrazi, izpiti in izmognani do poslednjih meja možnosti, tudi njihove duše in njihova srca so bila izpita, kajti v njihovih očeh je bilo zapisano še jasneje kot na njihovih transparentih: sovraštvo.

"Strahopetec!"
"Umaknil se je!"
"Zbežal je!"
"Svinja!"
"Lopov!"

Pettisočglava se je premikalo mimo. Možje, ženske, deca. Tudi vojaki — invalidi z rdečimi znaki. Iz vsake vrste je bruhalo na Thama in njegovo stotnijo silno sovraštvo — cela kopica najgrajih psovk. Tham pa se ni brigal za psovke, kajti njegovo srce je preživilo vse prve maje, ko je on sam koral v vrstah pod rdečimi transparenti in širokimi transparenti.

Pusti okostenjak in se plaho, ozirajoč se, plazi po vseh štirih naprej, da bi dohitel svojo stotnijo. Okostenjak pa gleda za njim s svojimi črnimi vdrtinami v veliki glavi. Komaj se oddalji kakih deset korakov od njega, pa se pojavi — "neznano in nevidno od kje — okoli okostenjaka čreda črnih, pošastno velikih, golorepih podgan.

Okamenel obstane, gledajoč to grozo. Ure in ure se ne more premakniti z mesta, kajti njegovo lastno trpljenje je kakor senca nasproti grozli, ki se pošastno šopiri po teh poljanah, porajajočih prokletstvo samega Boga. Ure in ure leži tam. Pozno v noči se prebudi iz groze. Plazi se k okostenjaku, prisluškuje, gleda. Kakor po umazanih jarkih se podijo podane s krvavimi gobci med črevjem, v prsih, v glavi med možgani.

Ustrelji s pištolem v sredo okostenjaka — črne pošasti izginejo, kakor so bile prišle, v zemljo.

Tedaj dvigne Tham okostenjak, naloži ga na rame in neše. Od okostenjaka visijo cujanasti kosi mesa, strahotno vihajoč v zraku. V svitu križajočih se gorenjih kolobarjev avstrijskih in ruskih raket izgleda kakor polnočna pošast, stopeča globovo upognjena. Mišu ušes mu žvižgajo temne kroglice kakor zbor sikačočih kač. Ne zmeni se zanje.

Svoje breme nosi proti jarkom, kjer ga prestrašeno pogledujejo.

"Gospod poročnik Tham, gospod poročnik Tham!"

"Prišel je, prišel je!"

"Živ, živ, živ! Gospod poročnik Tham . . ."

"Res, bratje, živ pogrebec . . ."

Onemogel obleži.

Ni ga moža pri stotniji, ki bi spoznal svojega tovariska — Janciča. —

"Sramotno, sramotno," šepeta Tham, korakajoč pred mrmljajočo stotnijo.

"In vendar — rajši bi ostal na fronti! Ta asistenza — ne!"

"Morda pa se bo vse mirno iztekel," si je mislil.

"Ne bo se, ne," je v mislih odgovoril.

Po dolgi, nenavadno široki cesti so se približevali želesniški delavniči. Od daleč je koračala proti stotniji ogromna množica ljudi z rdečimi praporji, širokimi rdečimi transparenti, na katerih so bili veliki, črni napisni. Črna, brezoblačna množica se je valila naprej, besno tuleč, vzklikajoč, pojoč,

(Dalje prihodnjic.)

Kako, prepovedujete si, da bi Avstriji imeli uši, ali —?"

"Ne, ne, sploh to grdo besede v svoji prisotnosti!"

"A, saj res, oprostite! Klamjam se vam, gospodična."

(Dalje prihodnjic.)

POSREČEN EKSPERIMENT

Prošli teden so na čikaškem avionskem pristanu izložili poštne vrečke letala, ki je doseglo iz zapada in jih naložili v letalo tipa avtobiči, ki ga vidite na tej sliki. Nato se je dvojnilo in se spustilo na streho glavne pošte. Ves ta proces je vzel osem minut časa. Vožnja z avtom traja od avionskega pristanu do glavne pošte najmanj tri četrti ure.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Rock Springs, Wyo. John Jereb je poslal spet 4 naročnine, vsoto za Majski Glas, 50c tiskovnemu fondu in dolar za španski bojevnike ki, ga je prispeval naš star naročnik Frank Grum.

Cleveland, O. Anton Jankovich je poslal zadnji teden 16 naročnin. Poroča, da je vsled zaposlenosti primoran odložiti zastopništvo Proletarca. Zahvaljuje se naročnikom, ki so mu se vlegali na hrbot in so zaspali, nekateri so se pomenovali v gručah, drugi pa so si kuhalo kavo na špiritu. Do devetih je bilo vse tiho in mirno. Tham je stopil gori k vratarju in si je izposodil kitaro. Lepa vratarjeva hčerka Greti je poslušala njegove pesmice.

"Danes ne bo dobro," je rekla.

"Kako, zakaj?"
"Zdi se mi, da delavci nekaj pripravljajo! Te barabe! Boljše imajo kot drugi! Dobijo zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih pričakuje, da se bo prelevila v pravo delavsko stranko. Mi se bojimo, da bo Tone, in vsi, ki v to vejujejo, že za eno razočaranje bogatejši. Kdor pozna mešanico, ki jo vsebuje ta konglomeracija od komunistov dol si pa do raznih političnih republikanske in demokratske stranke, ta ne bo veliko pričakoval od nje. To so elementi, ki hčajojo na delavskih plečih priti do političnih uradov in mastnih plač, in človek se more čuditi Zorniku, kajti pričakoval bi, da se je v zadnjih dvajsetih mesecih zelo ogreva za takozvanico 'delavsko nestrankarsko ligo', od katerih prič

O konferenci Prosvetne maticice v Clevelandu

Girard, Ohio.—Konferenca klubov in društev Prosvetne maticice tega okrožja, ki se je vrnila 8. maja v Clevelandu, je bila precej dobro obiskana. Poročila zastopnikov so bila slična prejšnjim. Nekateri so priporočali, da naj bi se konference bolj pogostoma sklicevala. S tem soglašam,

Na tej konferenci smo čeliči precej obširna poročila zastopnikov oziroma odbornikov Cankarjeve ustanove. Teh poročil na prejšnjih zborovanjih P. M. seveda ni bilo, ker je bila Cankarjeva ustanova takrat še zamišljena. Poročali so blagajnik, predsednik in urednik. Vsi so poudarjali, da je revija Cankarjev glasnik potrebnata, zato jo moramo ohraniti. To pa je mogoče le, ako dobijo dovolj naročnikov in zadostne vires, da se jo postavi na trdno gospodarsko podlago.

Na tej konferenci je bil na vzoč tudi s. Anton Garden iz Chicaga, ki je med drugim priporočal, da se naj bi Cankarjeva ustanova in Prosvetna matica združili. Jaz se tem popolnoma strinjam. Čemu? Ker tudi Cankarjeva ustanova apelira na društva za gmočno pomoč in zdaj sem veljen apel spet v listih. Koncem leta bo razposlala društveno pismo Prosvetne maticice, v katerih jih bo vabila, da naj ostanejo včlanjena v nji tudi v bodoče in ponove članarino. Na društva prihajojo tudi razne druge prošnje, na primer apeli Tom Mooneyjevega obrambnega odbora, apeli za pomoč lojalistični Španiji, za ambulanco itd. Po mojem mnenju društva in posamezniki, ki vse to podpirajo, bodoče ne bodo zmogli vsega, kajti tisti časi, ko so društva imela velike blagajne, so minuli. Ravno tako je z naročninami. V našem okraju na primer so eni in isti ljudje naročniki Proletarca, Cankarjevega Glasnika in Prosvete. Ni pa pričakovati, da bodo zmerom naročeni na vse tri. Omejili se bodo na enega, kvečemu dva. O tem imam skušnje z agitacije. Ljudje ne delajo stalno, malo zaslužijo, pa morajo hraniti. Agitator Prosvete in Proletarca je v dobrih časih še nekako pridobil ene in iste ljudi, da so plačevali obo lista. Obnovili so naročnino brez kakrške posebnega prigovaranja. Zdaj je pa do sti takih, ki vse to omejujejo in naročajo tisto česar je več za manj denarja. To so posledice krize. Marsikdo omeni, da je

eden izmed teh časopisov dovolj, češ, saj vsi zastopajo ene in iste interese in program. Moje mnenje je, da kolikor dalj bodo prihajali apeli na razna društva za podpiranje vseh teh ustanov, toliko bolj se jim bodo odruževale. Besede, ki jih radi izražamo ob takih prilikah, ne bodo držale, kajti v razmerah kakršne so je finančna stiska čezdalje večja. Moje priporočilo je, da če bi Cankarjev Glasnik imel priti v potežkoče za denar, naj se raje združi s Proletarcem in bi potem Prosvetna matica in C. U. svoje energije skupno porabile in obdržale vsaj eno glasilo.

Na konferenci sem čel tudi poročilo, da je v klubu št. 27 nastalo nekako mrtvilo. Nekaj klubovnih članov je zelo aktivnih v C. U. Meni se zdi čudno, čemu niso v tolikem številu in z enako vremenu delovali za Proletarca, saj vrši isto delo, in bi ga lahko v bodoče. Kot socialistu mi morajo biti prišredu predvsem ustanove in glasila našega gibanja. Če pa ko samo svoje moči v sredstva tam malo tu malo, lahko spravimo vse skupaj v nevarnost. Jaz sem uverjen, da je bil Proletar, Am. druž. koledar v Majski glas Cankarju zmerom živ spomenik. Zakaj ne bi bil tudi zdaj? Proletar je širil med ljudstvo Cankarjev knjige in tako je tudi na tem polju storil kolikor je mogel.

V eni prejšnjih številk Proletarca sem čital Snojeva priporočila glede naše zvezne in klubov. Gledate članarine se z njimi strinjam. Tisti, ki svojo članarino redno plačujejo, bi bilo znižanje v olajšanje, kajti vsi ti morajo poleg redne članarine podpirati razne stranske akcije, in že te vsote znašajo pri marsikomu toliko ali pa še več na leto, kot mora plačati članarino. Ne verjamem pa, da bi znižanje članarine bila kakšna privlačnost za pristopanje k stranki. Tisti, ki o socializmu nima smisla, ne bo pristopil, pa naj bo članarina še tako nizka. Tisti pa, ki ima delavsko prepričanje, bi ga tistih par grošev ne smejo držati v stran. Član, ki zapusti klub pod pretezo članarine, bi pustil gibanje vseeno. Ampak izgovor seveda mora biti. Mogoče je kakšna izjema, ampak so redke. Kjer je slučaj, da bi klub imel zaradi članarine izgubiti dobrega člana, je dolžnost tajnika v klubu, da stvar urede in člana obdrže v svoji sredi. So pa tudi taki, ki so zavedni delavci, toda ne zpopadejo, da bi kaj pomenili

"BIZNIS" POLN RAZNIH TRIKOV

Mesto New York je nedavno naložilo na vsak zavoj cigaret le davka, ki je namenjena mladim skupinam. Razni kramarji jih zdaj prodajajo potnikom v avtobusih in mestnih mazeh. Ena ecene je kot so v mestu. "Kupite cigarete tu, da se ognete davku," pravi napis.

le, če bi pristopili v soc. organizacijo in ji pomagali v njeneh aktivnostih. Znano mi je tudi, kaj pomeni kolektati članarino in člane siliti na sejo. Težavno je eno kot drugo. Nagnalaši so, da so še boljši socialisti kakor drugi — a da bi kaj storili za klub in pomagali v agitaciji — to pa nikakor ne. Če pa se je ustanovila kakšna breznačelna organizacija, so pa trumoma drli vanjo. Sedaj na primer ustanavljajo "nestrankarske" lige. Socialist ne more biti v nji, ali agitirati zanjo, ker socialist ni "nestrankar". — John Tancek.

ZAMOTANA EVROPA SILI V CIGEN IN IZ OGNJA OB ENEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Cehi vredni svobode

Cehi zaslužijo samostojnost. Imajo kulturo, ki se lahko primerja z vsako drugo. Imajo industrijo, ki je proporčno ena najboljših na svetu. Imajo dejelo, ki je ena najlepših na svetu. Imajo pa tudi nad tri milijone Nemcev v svoji meji, in to je pod pritiskom Hitlerjeve propagande njihova poguba. Cehi so nacionalisti. Nemcem so po svetovni vojni vrnili precej tistega poniranja. Trije so ga mrevarili eno uro in napravili še slabše kot je bilo poprej. Potem sem si nabavil drugega in dobro deluje.

Ta mesec je prišel iz Detroita med nas John Petrič. Prej je živel 26 let v Youngstownu, O. Tu se namerava stalno naseleti. Zal, da je prišel v najslabših časih. Pravi, da se mu kraj dopade. Mi smo ga veseli. Upam, da se mu bo posrečilo dobiti delo v svoji stroki (Petrič je klepar in pred krijo je imel v Youngstownu svojo delavnico). Udeležil se je tudi že seje klubu Naprej št. 11 JSZ in se seznanil z navoznimi člani. Podvel je nam o razmerah v Detroitu in več drugih stvari. Na isti seji je klub sklenil prispevati \$5 v podporo "Proletarju".

Sklenili smo sklicati prihodnjo konferenco klubov in društev Prosvetne maticice v nedeljo 26. junija ob 10. dopoldne. Vršila se bo na Josip Škofovi farmi, ki je blizu cestne železnice, torej pridejo tja lahko tudi oni, ki nimajo avtom. Referat na konferenci bo John Petrič. Po zborovanju bo piknik v korist konferenčne blagajne.

Konference že dolgo nismo imeli, in ker so razmere kritične in je potrebno razmotrovati in sklepati o marsičem, aperičiramo na vsa pridružena društva in klube, da poščemo čim več zastopnikov, vse druge pa vabimo na piknik. Dobrodošli so vsi tudi na konferenci. Zabavili se bomo na Škofovi farmi, ki je blizu cestne železnice, torej pridejo tja lahko tudi oni, ki nimajo avtom. Referat na konferenci bo John Petrič. Po zborovanju bo piknik v korist konferenčne blagajne.

To pa je tudi za ponosni trejti rajh prevelika sila in tako vojna prošlo nedeljo ni še izbruhnila.

Poljska v najbolj zanikerni vlogi

Hitler je računal v sporu s Čehoslovaško predvsem na možnost, da Francija ne Anglijai in ne Rusiji ne bodo storili korača v njeno obrambo. Se je zmotil in odnehal. A Poljska — ta je bila pri vsej tej stvari najbolj zanikrna. Izzivala je Čehoslovaško — češ, čemu mobilizacija na Češkem itd. Samo kakih 80,000 Poljakov je na Češkem, pa so vseeno "protektirani" in Poljska zahteva zanje avtonomijo, dasi je sama ne da Ukrajincem, ne drugim narodnostnim manjinam, katerih je v poljski državi milijone. Sploh se Poljska pod sedanjim vlado bolj in bolj ovija ob os Rim-Berlin. Gazi v fasičem številu. Privedite tudi mladino, kajti iz slik se bo naučila o delu, ki ga vrši SNPJ.

Mladinski oddelek SSPZ priredi festival

Chicago. — Mladinski oddelek SSPZ, ki posluje pod imenom "Vrtec", priredi v nedeljo 29. maja pop. v dvorani SNPJ kulturni festival, pri katerem bodo sodelovali kočki mlaadinskega oddelka iz Cleveland, Indianapolsa, Milwaukeeja in Chicaga. Vprizorjene bodo kratke šaloigre, kot "Poštna skrivenost" (Indianapolis), "Ribenčan Urban", "The Rat Had it Coming to Him" in več drugih. Govornik bo Anton Zaitz, pomožni tajnik SSPZ.

Po programu bo prosta in plesna zabava v gornji in spodnji dvorani. — J. Drasler.

Prispevki za španske borce

XVII. IZKAZ

Rock Spring, Wyo. Frank Grum

\$1.00.

Springfield, Ill. Klub št. 47 JSZ

\$5.00.

Collinswood, O. Klub št. 49 JSZ

\$5; Frank Barbic 50c, skupaj \$5.50.

Chicago, Ill. Po št. 1: Joe Sajovic,

Jack Rettinger, Peter Swolak in

John Kopach; po 50c; John Turk, L.

in P. Prezelj; Ludvik Katz; po 30c;

John Morski in Ernestine Jugg; po

25c; Louis Volk, Marko Markulj,

Jim Breich, Paul Kovačič, Luga Gre-

čić, Filip Šober, Frank Stefe, Fran-

čes Šwošak, Stanko Možina in

Frank Teropš; Tom Svetlik 10c,

skupaj \$8.70. (Nabral Chas. Pogo-

rele.)

Arona, Pa. Dr. št. 199 SNPJ \$2.

Lyon, Ill. Po 50c: F. Jalovec,

Frank Molan, Simonich, Val. Kobal;

po 25c: F. Simčič, G. Wouk, J.

Stanko, Antolich, F. Vidmar, Mie-

kuš in M. Vidmar; C. Boskovšek 10c,

skupaj \$3.85. (Poslal Fr. Vidmar.)

Struthers, O. Anton Mihin 50c.

West Winfield, Pa. Dr. Dr. št. 191

SNPJ \$3; po št. 1: Joe Senica in

Frank Puž; po 50c: Frank Mohorovič, Grga Grigorčič, Matt Puž, Ig-

rac Lipič, L. Varljen, Andy Puž, Joe

Sepic in Milan Šepic; po 25c: Robert Brozanic, John Kucel, Joe Jestren-

ski, Frank Perin in Joe Vučjak, sku-

paj \$12.50. (Poslal Louis Varljen.)

Coverdale, Pa. Dr. št. 427 SNPJ

\$4.10.

Akron, O. Dr. št. 535 SNPJ \$2.00.

Dunlo, Pa. Dr. št. 274 SNPJ \$2.

Greensburg, Pa. Dr. št. 223 SNPJ

\$5.00.

Pittsburgh, Pa. Dr. št. 629 SNPJ \$2.

Export, Pa. Dr. št. 57 JSKJ \$2.00.

Milwaukee, Wis. Po 50c: Lambert

Bolškar, John Bojantz, Anton Dun-

gershick, A. Bodenbry; po 25c:

Louis Tesovnik, Andre Juvan, Peter

Matkovič, Frank Repush, Michael

Cernelich, John Ivančič, Mary Ko-

sut, Frank Zore, John Ash, Mary

Medle, Frank Breukš, Joe Kocjan,

Oscar Bolškar, Louise Stein, Ber-

nard M. Sarg, John Pintar, Rudolph

Barich, I. Sarfatty, A. C. Herman,

A. H. Herman, Sophie Turk, Bax

Igl, John Rezel, Adolph Lenkar, Ana

Jenkovich, Ralph Cheplak, Mary Mu-

šič in Trašier, Hilda Hopperud 15c;

A; A. Kosinh 10c, skupaj \$9.25. (Nabral Joe Radel.)

Pittsburgh, W. Va. Dr. Dr. št. 388

SNPJ \$2.00.

Pittsburg, Kans. Dr. št. 13 SSPZ

\$2; po 25c: Luka Setina, Joe Brat-

ovich, Rudy Kraus, John Sraj in

Joe Knes; X. 10c, skupaj \$3.35. (Po-

slal Chas. Radel.)

Indianapolis, Ind. Dr. št. 34 SNPJ

\$5; Valentijn Stroj \$1, skupaj \$6.00. (Poslal John Jeram.)

Los Angeles, Calif. John Kuretic

50c; Frank Gates 25c, skupaj 75c. (Poslala B. M. Ruzic.)

Socialists Are Cool To LaFollette's New Party

Hope to See Governor In Real Farm-Labor Body

Asserting that "these unhappy times call for a new political party" and expressing a "profound hope of seeing Phil La Follette and his followers in the ranks of a real farmer-labor party," the Socialist party of the United States, in a statement made public recently, nevertheless takes the new National Progressive Party of America severely to task.

The new party was described as the "personal party of a man intensely ambitious to become president."

"He Launched It Alone"

"He wrote its program—such as there is; chose its name and mythical emblem," the Socialist statement declared. "He launched it alone without the counsel or participation of the Minnesota Farmer-Labor party, the American Labor party of New York, the Farmer-Labor Progressive Federation, or the great labor and farm organizations.

"Indeed, they seem to have been deliberately snubbed. Phil La Follette has made it plain that he seeks neither their advice nor their co-operation, but only their following."

Program "a Disappointment"

Phil's program, "such as he now deigns to reveal," was described as a "shocking disappointment."

"Let this be well understood," the Socialist party asserted. "It offers the workers and farmers no more than the Republicans, less than the New Deal, nothing that would help them win the economic security that is their right."

The statement contended further that the new party moves not toward a co-operative commonwealth but toward Fascism."

Immell Is Criticized

Certain features of the new party were depicted as "haunting reminders of Hitler, Mussolini, Mosley of England and Doriot of France." Phil was accused of making a "highly emotional appeal to both left and right."

Prominence of Adj.-Gen. Ralph M. Immell among the governor's close associates was also portrayed as "disturbing," and it was pointed out that he is "the same Immell who directed the national guard against Wisconsin farmers in the milk strike of 1934."

Misrepresentation Charged

Phil was also criticized for having allegedly misrepresented Socialist philosophy, in his keynote speech launching the new party, as a philosophy of "absolute equality." The Socialist goal is, in reality, "equality of opportunity," the statement said.

In closing, the statement maintained that "with or without Phil La Follette and his followers, a farmer-labor party must be built." As beginnings for such a party, the statement named the Minnesota Farmer-Labor party, the Wisconsin Farmer-Labor Progressive Federation, the American Labor party of New York and many units of Labor's Non-Partisan league.

Fascism Is Feared

"The Socialist party profoundly hopes that Phil La Follette and those of his followers who consider themselves liberals will repudiate any Fascist intentions," the statement concludes.

"In that case, the Socialist party should like to see them take their place in the ranks of a real farmer-labor party. If they are to be leaders, let them earn that honor as obedient servants of the rank and file.

"But this must be clear: If Phil La Follette and the labor movement are to join hands, he should come to the organized workers and farmers and accept their aims. If he wilfully proceeds in disregard of them he must be considered their enemy."

NO ARMS FOR SPAIN

A Natural Tendency, It Seems

The United States will not sell arms and ammunition to Spain. Such was the decision made by the Senate Foreign Relations Committee against the proposal to lift the embargo on Spain.

So far, there has NOT been sufficient pressure brought to bear on the president to make him change his attitude.

The Nye resolution was tabled in the Foreign Relations committee by a 17 to one vote after Secretary Hull stated the administration's opposition.

The British government, which wants a Fascist victory in Spain at any cost, and the Catholic hierarchy, able to influence a certain number of votes, were the effective opponents of the Nye resolution.

We must renew with increased pressure our insistence that the embargo be lifted. Add your voice of protest to the flood now making itself felt in the White House and Congress.

Make The Best Of Your Opportunities

When we become older then we will have wondered how the time had passed without our knowing it was gone forever; how we had been too busy always reaching for that certain something ahead still unable to grasp it.

The opportunities which are still ahead of us at the time will be spread out behind us labelled "success" or "failure". But then there will be no chance to pick up the lost opportunities. Now we still have the chance, though we may not realize it or realizing it, do not make the most of it.

We must realize it and make the most of it now so that that precious incomprehensible thing called time will not have eloped leaving us with youth behind.

RELIEF FUNDS STOPPED

Relief funds were cut off and stations closed in Chicago on May 18th. Mayor Kelly proposes to take care of the relief situation through a "painless tax system"—painless to the rich because they, as usual, will escape it but far from "painless" to the poor who will do the paying.

Isn't it as plain as day and night that without organized political power the workers are absolutely helpless. No mercy what-so-ever by the rich for the poor, there never was any and never will be. The more the rich have the less they are willing to part with.

It is up to the workers, the common mass, to help themselves. If they don't do it for themselves no one will ever do it for them.

MEMORIAL DAY IN SOUTH CHICAGO

CHICAGO, ILL.—What does Memorial Day mean to the workers of America? On this day, just one year ago, we were denied the freedom to assemble in South Chicago. We were denied the right to picket the Republic Steel plant. Because we tried to exercise our freedom, ten men lost their lives, hundreds were wounded and gassed, others will be crippled for life and some are insane because of the brutal beating they received from the Chicago police.

Why were they treated so? Because they supposed America to be a free country and were exercising their rights under the Constitution of the United States.

But these lives were not lost in vain. On this Memorial Day, thousands of workers will assemble at South Chicago to honor the dead and show that Labor is not licked.

Come to 114th and Greenbay Avenue on May 29th at 2 o'clock and stand on the ground where these labor heroes were sacrificed in the struggle for better wages and working conditions. — Mary Grubish.

SPZ VRTEC CULTURAL FESTIVAL

CHICAGO, ILL.—With dramatic talent from four cities—Cleveland, Indianapolis, Milwaukee and Chicago—represented on the program, the SPZ Vrtec Cultural Festival, a grand and spectacular show, will take place during the afternoon and evening of May 29th in the SNPJ Auditorium, 2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

There will be only one speaker on this occasion, that honor going to Anton Zaitz, Assistant Secretary of the SPZ and organizer of the first Vrtec circle—Pioneer Vrtec No. 1, in Forest City, Pa.

Drop in for a look at the very interesting program they have prepared.

Mladinski List

Published for the juvenile members of the Slovene National Benefit Society, this magazine contains much of interest to the older folks in its stories and historical sketches about the Slovene National Benefit Society and the Slovene people.

When You Move

If you are planning to move, be sure to send your change of address to Proletarec, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. This must be done promptly so that you will not miss any copies of Proletarec.

Your English

Famous, Notorious—The words differ greatly in connotation, "famous" being used in a good sense, "notorious" in a bad sense, as, "a famous writer" or a "famous statesman," but a "notorious bandit." A place may be "famous" for its beauty or healthfulness or "notorious" for its wickedness. "Noted" is a good synonym for "famous."

Farther, Further—"Farther" denotes distance; in all other instances use "further."

Feel, Believe—Although dictionaries list "feel" as synonymous with "believe," it is considered by most authorities to be better usage to use "feel" only when the sense of touch is exercised. It is better to say, "He believes that an injustice has been done" than "He feels that an injustice has been done." Do not use the expression "feel of." The "of" is unnecessary.

These are the opportunists and careerists who stick while the sticking is good, while things go their way, but are ready to break away on a minute's notice when they find things going against the grain for them.

This, in a nutshell, describes the plot behind the Slovene Communist sheet, published in Pittsburgh, Pennsylvania.

RELIEF FUNDS STOPPED

Relief funds were cut off and stations closed in Chicago on May 18th. Mayor Kelly proposes to take care of the relief situation through a "painless tax system"—painless to the rich because they, as usual, will escape it but far from "painless" to the poor who will do the paying.

Isn't it as plain as day and night that without organized political power the workers are absolutely helpless. No mercy what-so-ever by the rich for the poor, there never was any and never will be. The more the rich have the less they are willing to part with.

It is up to the workers, the common mass, to help themselves. If they don't do it for themselves no one will ever do it for them.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Second Anniversary Celebration of the Slovene Labor Center Social Club

Members of the Slovene Labor Center Social Club made merry at the Second Anniversary Celebration of the Club on May 14th. A free supper and refreshments were served at the Center to about one hundred members followed by music and dancing.

The club has a large membership for which it sponsors this supper each year. Many of its members choose this occasion on which to renew their membership dues for the year.

A new ballina court has been built this Spring here on the Slovene Labor Center grounds through the Club and will remedy the condition we had last summer when it was impossible to accommodate all those wishing to bowl.

Social Study Club Members Will Help put Proletarec Picnic Over the Top

At Proletarec's Picnic held in the latter part of last summer, members of the Social Study Club conducted the "tombola" or "Bingo" game. The game got under way with plenty of participants and enthusiasm but the day was so chilly, especially in the late afternoon, that it was just impossible for people to sit at the tables. They were forced to move around to keep warm. Even under such unfavorable circumstances we made some money.

This year we will again sponsor the game and if the weather permits, it is going to be one of the biggest attractions on the picnic grounds that day.

We are also going to match up a few teams for a good ball game that afternoon.

Admission tickets have been sent out to all our members and friends. Put forth your best efforts to sell them, do all you can to advertise the picnic, talk to your friends about it, invite them out, they will enjoy it, it will be a grand affair with everyone there.

A special attraction at this picnic will be the orchestra. We are going to have with us on that day Johnny Gorsk's orchestra from Springfield, Ill. Along with his orchestra, Johnny intends to bring a bus-load of his followers from Springfield.

A Word in Regards to Sava

With the coming of warm weather comes the decline of interest and attendance at Sava's rehearsals. This is nothing new, in fact, it's an old story.

But a member absent means a vacant chair at a meeting or rehearsal. In a singing chorus the absence of one or more members is a much more serious matter than in any other organization. Each individual member's voice fills in its particular part in the chorus. Leave out a voice or two and the chorus as a complete instrument is broken. It's like breaking a string or key on a musical instrument. As the broken key renders the instrument incapable of producing the tone that it should, so the absence of members in the chorus makes it incomplete.

In an appeal made to the members last week, Secretary of Sava, Anton Garden, stressed the importance of each member's part in the chorus, and the importance of steady and prompt attendance.

Each member of the chorus has a responsibility as such, which he must conscientiously observe. That is the

appeal of the secretary and the wish of all who would like to see Sava grow even stronger than it is. May this message not fall on deaf ears.

Pioneer Lodge Bowling Tournament

There is some talk among the Pioneer Lodge, 559, SNPJ, of organizing a lawn bowling tournament and using the Slovene Labor Center courts.

Last summer, members of the SLC Social Club conducted a tournament very successfully among its own members. No harm in getting both groups going together this summer. There's plenty of bowlers who are rearin' to go.

Resolution against the A. F. of L.'s Attempt to set up a dual union within the United Mine Workers of A.

At the last meeting of the JSF Executive Committee it was decided that a resolution be drawn up and sent to President Wm. Green, of the American Federation of Labor protesting against the A. F. of L.'s setting up a dual union within the United Mine Workers of America.

Dual unionism among the mine workers in the state of Illinois has brought about nothing but internal strife and warfare. Through this move of the A. F. of L. the same condition will be spread to other mining sections bringing no worthwhile results to either the miners or the A. F. of L., but, through disruption, opening the doors even wider than they now are for Fascism in this country.

New Drive for Spanish Loyalist Aid Successful

Up to the beginning of this week, the new JSF drive for Spanish Loyalist Aid has made it possible for us to forward checks to the amount of \$236.25 to the Trade Union Relief for Spain, with more funds coming in daily from organizations and individuals. A list of all contributors is being published in Proletarec from time to time.

The Loyalists are stopping the Franco offensives but they need help, plenty of it, in order to keep this up.

We are also going to match up a few teams for a good ball game that afternoon.

Admission tickets have been sent out to all our members and friends. Put forth your best efforts to sell them, do all you can to advertise the picnic, talk to your friends about it, invite them out, they will enjoy it, it will be a grand affair with everyone there.

A special attraction at this picnic will be the orchestra. We are going to have with us on that day Johnny Gorsk's orchestra from Springfield, Ill. Along with his orchestra, Johnny intends to bring a bus-load of his followers from Springfield.

A Word in Regards to Sava

With the coming of warm weather comes the decline of interest and attendance at Sava's rehearsals. This is nothing new, in fact, it's an old story.

But a member absent means a vacant chair at a meeting or rehearsal. In a singing chorus the absence of one or more members is a much more serious matter than in any other organization. Each individual member's voice fills in its particular part in the chorus. Leave out a voice or two and the chorus as a complete instrument is broken. It's like breaking a string or key on a musical instrument. As the broken key renders the instrument incapable of producing the tone that it should, so the absence of members in the chorus makes it incomplete.

In an appeal made to the members last week, Secretary of Sava, Anton Garden, stressed the importance of each member's part in the chorus, and the importance of steady and prompt attendance.

Each member of the chorus has a responsibility as such, which he must conscientiously observe. That is the

IT SEEMS TO ME

IVAN JONTEZ

To-day I am not in a humorous mood. In fact, I feel quite unhappy. No, not because cookies and candies still don't move, unpleasant as that is from a business man's personal point of view. It's something else that hurts me. And it's connected with Spain.

It is a well established fact by now that the Spanish civil war created quite an unhappy, and unhealthy situation among Slovene American progressive groups. One group accuses another with being too lukewarm toward Spain's great struggle for independence, or too prejudiced, or even hostile toward it. "You're enemies of the people of Spain!" yell one group at the other, which retorts with, "You're their real enemy, you who exploit their tragic predicament to farther your own hidden interest, you who are trying to gain by the blood and suffering of Spanish people!" And the tense atmosphere is trembling with angry shouts: Traitor! Hypocrite! Trotskyist! Stalinist! Fascist! An so on and so forth.

Anybody professing to believe this to be good for the Spanish cause should start using sulphuric acid instead of his usual dandruff preventive! Just plain common sense tells us that much. Still, these people, every single one of whom swears to be a most sincere friend of the young Iberian republic, do not sober up to realize the bad service they are doing to an admittedly common cause. And, to add to this ill feeling among us, there come letters from Spain telling one of the groups that it's all wrong and how it should act to act right, etc. A well-meaning action, no doubt, but equally ill-advised, for it does not help but rather hinders the cause.

(Continued on page 5)

SEARCHLIGHT

BY
DONALD
J.
LOTRICH

The people of the world have gotten another horrid scare over the past week end. European statesmen worked overtime to prevent a bloody catastrophe. The situation is still delicate insofar as Czechoslovakia is concerned and the threat of Hitler, though temporarily withdrawn, is still a serious threat. Whether Hitler will dare to take over Czechoslovakia will depend somewhat on what the Czechs do and considerably on what the French and English governments do. The worst difficulty seems to be, however, that small minority groups are causing dissension in the Czech republic. It only requires a few to cause trouble and commotion and Hitler is doing what every other